



ประโยค ๑ - ๒
ปัญหา บาลีไวยากรณ์
สอบครั้งที่ ๒ วันที่ ๑๓ เมษายน ๒๕๕๐

๑. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่าง ต่อไปนี้
 - ก. สระที่เป็น.....ชื่อลหุ มีเสียงเบา ๑
 - ข. อักษร ๘ ตัวนี้ คือ.....เกิดในคอ เรียกว่า กณฺชชา ๑
๒. ในพยัญชนะสนธิ ได้สนธิกริโยปกรรมเท่าไร ๑ อะไบบ้าง ๑ อิธูปโมทติ เป็นสนธิอะไร ๑
๓. จงแจก ขตฺตฺย (กษัตริย์) ด้วย อ การันต์ในปูลึงค์ ซึ่งมีวิธีแจกอย่าง ปุริส (บุรุษ) มาดู ๑
๔. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่าง ต่อไปนี้

"กิริยาศัพท์ใด กล่าว.....กิริยาศัพท์นั้น ชื่อว่าเหตุกัมมวาจก, มีอุทาหรณ์ว่า....."
๕. ต ปัจจย ในกิริยาคัดก เมื่อประกอบกับธาตุซึ่งมี ฐ และ ฏ เป็นที่สุด แปลง ต เป็นอะไรได้บ้าง ๑ จงตอบพร้อมทั้งยกตัวอย่างประกอบ ๑ รูปวิเคราะห์ ต่อไปนี้ เป็นรูปและสาธนะอะไร
 - ก. อาวสนฺติ เหตุฉาติ อาวาโส ๑
 - ข. สรณํ สติ ๑
๖. จงบอกชื่อสมาสในรูปวิเคราะห์ต่อไปนี้
 - ก. อนุโร จ วโร จ อนุวโร ๑
 - ข. จตฺสฺโส ทิสฺวา จตฺทฺทิสฺ ๑
 - ค. พนฺธนา มฺตุโต พนฺธนมฺตุโต ๑
 - ฌ. ภคฺตฺสฺส ปจฺฉา ปจฺฉาภคฺตฺ ๑
 - ง. สนฺตํ จิตฺตํ ยสฺส โส สนฺตจิตฺโต (ภิกขุ) ๑
๗. ในปुरुณัตถิต มีปัจจัยเท่าไร ๑ อะไบบ้าง ๑ สคฺคโม, ราชคหิโก, มุฑฺดา ลง ปัจจัยอะไร ๑ ในตฺถิตไหน ๑

ใช้เวลา ๓ ชั่วโมง.

ประโยค ๑-๒
เฉลย บาลีไวยากรณ์

๑. ได้เติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่าง ดังต่อไปนี้
- ก. สระที่เป็นรัสสะล้วน ไม่มีพยัญชนะสัง โยคและนิคคหิตอยู่เบื้องหลัง
ชื่อลหุ มีเสียงเบา ๆ
- ข. อักษร ๘ ตัว คือ อ อา ก ข ค ฃ ง ห เกิดในคอ เรียกว่า กณฺฐชาฯ
๒. ในพยัญชนะสนธิ ได้สนธิกิริโยปกรณฺ์ ๕ คือ โลโป ๑ อาเทโส ๑ อากโม ๑
ปกติ ๑ สญฺโฆโค ๑ อธิปฺปโมทติ เป็น สญฺโฆโค พยัญชนะสนธิ ฯ
๓. ได้แจก ขตุติย (กษัตริย์) ด้วย อ การันต์ ในปุงลิงค์ ซึ่งมีวิธีแจกอย่างปริส
(บุรุษ) ดังนี้ ฯ

	เอก.	พหู.
ป.	ขตุติโย	ขตุติยา
ท.	ขตุติยํ	ขตุติเย
ค.	ขตุติเยน	ขตุติเยหิ ขตุติเยภิ
จ.	ขตุติยสฺส ขตุติยาย ขตุติยคฺถํ	ขตุติยานํ
ปญ.	ขตุติยสฺมา ขตุติยมฺหา ขตุติยา	ขตุติเยหิ ขตุติเยภิ
ฉ.	ขตุติยสฺส	ขตุติยานํ
ศ.	ขตุติยสฺมี ขตุติยมฺหิ ขตุติเย	ขตุติเยสุ
อา.	ขตุติย	ขตุติยา

๔. ได้เติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่าง ดังต่อไปนี้
- กิริยาศัพท์ใด กล่าวสิ่งที่เขาใช้ให้บุคคลอื่นทำ คือแสดงว่าเป็นกิริยา
ของสิ่งนั้น กิริยาศัพท์นั้น ชื่อว่า เหตุกัมมวาจา มีอุทาหรณ์ว่า
สามิเกน สุเทน โอทโน ปาจาปิยเต ฯ
๕. ค ปัจจัย ในกิริยาคิຕ์ เมื่อประกอบกับธาตุซึ่งมี ฐ และ ฏ เป็นที่สุด แปลง ค
เป็น ทฐ เช่น พุทฺโธ รุ้แล้ว มาจาก พุฐ ธาตุ ในความรู้ ค ปัจจัย ธาตุมี ฐ



เป็นที่สุดอยู่หน้า แปลง ค เป็น ทุช แล้วลบที่สุดธาตุ สำเร็จรูปเป็น พุทฺโธ,
 ลทฺโธ อันเขาได้แล้ว มาจาก ลกฺ ธาตุ ในความได้ ค ปัจจัย ธาตุมี ฤ เป็นที่สุด
 อยู่หน้า แปลง ค เป็น ทุช แล้วลบที่สุดธาตุ สำเร็จรูปเป็น ลทฺโธ ฯ
 รูปวิเคราะห์ ต่อไปนี้เป็นรูปและสาธนะดังนี้

- ก. อวสนฺติ เอตฺถติ อวาโส เป็นกัตตุรูป อธิกรณสาธนะ ฯ
- ข. สรณฺ สติ เป็นภาวรูป ภาวสาธนะ ฯ

๖. ได้บอกชื่อสมาสในรูปวิเคราะห์ ดังต่อไปนี้

- ก. อนุโร จ วโร จ อนุรวโร ชื่อวิเสสโนภยบท กัมมชารยสมาส ฯ
- ข. จตฺสโส ทิสสา จตุทฺทิสฺ ชื่อสมาหารทิกุสมาส ฯ
- ค. พนฺธนา มุคฺโต พนฺธนมุคฺโต ชื่อปัญจมีตปฺปริสสมาส ฯ
- ฅ. ภตฺตสฺส ปจฺฉา ปจฺฉากตฺตฺ ชื่อนิปาทปฺพทอภยยิภาวสมาส ฯ
- ง. สนฺตํ จิตฺตํ ยสฺส โส สนฺตจิตฺโต (ภิกฺขุ) ชื่อฉฎฐีพหุพพิหิสมาส ฯ

๗. ในปฐมตัทธิต มีปัจจัย ๕ ตัว คือ ดย ถ ฐ ม อี ฯ

- สตุตโม ลง ม ปัจจัย ในปฐมตัทธิต ฯ
- ราชคหิโก ลง ฉิก ปัจจัย ในตรตยาตัทธิต ฯ
- มุกฺตา ลง ตา ปัจจัย ในภาวตัทธิต ฯ